

ESTIMATION OF THE HEALTH STATE OF CHILDREN AND ADOLESCENT OF THE LVIV REGION

Zavada M.I.

ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗАВАДА М.І.

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького

УДК
613:612.013:616-053.5/.6(477.83)

Ключові слова:
діти, підлітки, здоров'я, захворюваність, поширеність захворювань.

днією з найгостріших медико-соціальних проблем в Україні є стан здоров'я дітей та підлітків. Незадовільний стан здоров'я у дитячому віці призводить до порушень здоров'я у підлітків та протягом життя людини, що негативно впливає на рівень соціально-економічного розвитку країни. Сучасна медико-демографічна ситуація характеризується зростанням рівнів захворюваності, поширеності захворювань та інвалідності дитячого населення і набуває надзвичайно важливого загальнодержавного значення [1-3]. Найвагомішими критеріями, що характеризують стан здоров'я дітей разом з фізичним та нервово-психічним розвитком, є захворюваність і поширеність захворювань [4, 5].

Мета роботи – вивчення стану здоров'я дітей та підлітків Львівської області за аналізом динаміки основних його показників.

Матеріали та методи. Для аналізу стану здоров'я використано дані

(показники поширеності захворювань та захворюваності на 1000 осіб) щорічних звітів показників стану здоров'я населення та діяльності установ охорони здоров'я Львівської області за 2009-2013 роки. Оцінці підлягали дві групи населення: діти віком 0-14 років та підлітки 15-17 років.

Результати досліджень. У Львівській області станом на 01.01.2014 р. чисельність дітей 0-14 років становила 395,6 тис., підлітків 15-17-річних – 87,5 тис. При аналізі показників здоров'я дітей 0-14 років виявлено, що у структурі поширеності захворювань значно переважали хвороби органів дихання (59%), ендокринної системи (6%), органів травлення (5%) (рис. 1). Натомість у структурі захворюваності хвороби органів дихання реєструвалися частіше – 72%, а хвороби шкіри, органів травлення, вуха отримали лише по 4% (рис. 2). У структурі поширеності захворювань серед підлітків 15-17 років хвороби органів дихання становили лише 40%. Більшу частку, ніж у дітей 0-14 р. мали хвороби ендокринної системи (12%), хвороби кістково-м'язової системи (8%), органів травлення (7%) (рис. 3). Структуру захворюваності підлітків формували хвороби органів дихання (58%), шкіри (7%), кістково-м'язової системи (5%) (рис. 4). Отже, у структурі поширено-

ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ЗДОРОВЬЯ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ Zavada M.I.

Цель работы: изучение состояния здоровья детей и подростков Львовской области по анализу динамики основных его показателей.

Материалы и методы. Проанализированы показатели распространенности заболеваний и заболеваемости детей 0-14 лет и подростков 15-17 лет, полученные из ежегодных отчетов показателей состояния здоровья населения и деятельности учреждений здравоохранения Львовской области за 2009-2013 годы.

Основные результаты. В структуре распространенности и заболеваемости среди детей и подростков Львовской области первое место занимали болезни органов дыхания. У подростков чаще, чем у младших детей регистрировались болезни эндокринной и костно-мышечной систем. Динамика общей распространенности и заболеваемости у детей осталась относительно постоянной, у них также отмечен рост болезней нервной системы и новообразований более чем на 20%. У подростков установлено увеличение общей распространенности заболеваний на 18%, заболеваемости – на 13%, а также рост практически всех групп заболеваний, особенно расстройств психики и поведения, новообразований. Полученные результаты свидетельствуют, что за последние годы состояние здоровья детей, особенно подростков, во Львовской области значительно ухудшилось.

Ключевые слова: дети, подростки, здоровье, заболеваемость, распространенность заболеваний.

ESTIMATION OF THE HEALTH STATE OF CHILDREN AND ADOLESCENT OF THE LVIV REGION Zavada M.I.

Objective. We studied children's and adolescent's health state by the dynamics of the analysis of its main indicators in the Lviv region.

Materials and methods. We analyzed the indicators of the prevalence of diseases and morbidity of the children of 0-14 years of age and the adolescents of 15-17 years of age. These indicators were got from the annual reports of the indicators of health state and activities of public health institutions in the Lviv region for 2009-2013.

Results. Respiratory diseases ranked the first in the structure of the prevalence of diseases and morbidity among the children and the adolescents in the Lviv region. Diseases of endocrine and musculoskeletal systems were registered more often in the adolescents than in the children. The dynamics of general prevalence and morbidity in the children remained relatively constant, and a growth of the diseases of nervous system and neoplasm by more than 20% was registered. An increase of general prevalence of diseases by 18%, morbidity – by 13%, and a growth of all groups of diseases practically, especially mental and behavioral disorders, neoplasm were determined in adolescents. The results indicate that last years the health of children, especially of adolescents, deteriorated significantly in the Lviv region.

Keywords: children, adolescents, health, morbidity, prevalence of diseases.

© Zavada M.I. СТАТТЯ, 2016.

Таблиця 1

Динаміка поширеності захворювань у дітей 0-14 років (на 1000)

Класи і окремі групи захворювань	Роки					%
	2009	2010	2011	2012	2013	
Загалом	1935,2	1946,8	1932,5	1907,6	1901,7	-1,7
Інфекційні та паразитарні хвороби	42,3	43,1	47,1	44,0	42,3	0
Новоутворення	6,0	6,4	7,1	7,9	8,1	25,9
Х-би крові, кровотворних органів	49,2	48,8	50,5	49,2	47,4	-3,7
Хвороби ендокринної системи	129,7	130,4	120,9	116,4	111,1	-14,3
Розлади психіки і поведінки	34,4	35,1	35,2	34,9	35,3	2,6
Хвороби нервової системи	31,0	34,3	36,5	35,4	38,4	23,9
Х-би ока та придаткового апарату	83,8	85,5	85,8	83,8	80,3	-4,2
Х-би вуха та сосков. відростка	52,7	57,4	57,8	60,0	57,9	9,9
Хвороби системи кровообігу	14,9	15,2	16,3	15,9	15,5	4,0
Хвороби органів дихання	1147,9	1140,1	1126,0	1114,5	1118,2	-2,6
Хвороби органів травлення	102,8	104,6	103,3	101,3	95,3	-7,3
Х-би шкіри і підшкірної клітков.	73,9	74,3	75,3	75,2	79,5	7,6
Х-би кістково-м'язової системи	61,5	64,8	63,0	63,8	65,3	6,2
Х-би сечостатевої системи	46,3	48,3	48,4	47,0	48,0	3,7
Окремі стани перинатал. періоду	9,7	7,4	6,3	6,2	6,2	-36,1
Вроджені аномалії	21,5	21,9	22,4	22,4	23,2	7,9
Травми та отруєння	27,4	29,2	30,7	29,6	29,5	7,7

Таблиця 2

Динаміка захворюваності у дітей 0-14 років (на 1000)

Класи і окремі групи захворювань	Роки					%
	2009	2010	2011	2012	2013	
Загалом	1475,6	1490,1	1484,4	1464,2	1469,0	-0,4
Інфекційні та паразитарні хвороби	38,7	40,6	44,4	41,4	39,2	1,3
Новоутворення	2,4	2,5	2,8	3,2	3,0	25
Х-би крові, кровотворних органів	18,2	19,2	16,8	13,8	13,4	-26,4
Хвороби ендокринної системи	16,6	17,1	14,9	14,0	13,7	-17,5
Розлади психіки і поведінки	6,7	6,9	6,7	7,0	7,0	4,5
Хвороби нервової системи	11,7	13,7	14,9	14,1	15,1	29,1
Х-би ока та придаткового апарату	47,3	47,9	48,1	49,6	48,3	2,1
Х-би вуха та сосков. відростка	48,8	53,5	53,7	56,3	54,0	10,7
Хвороби системи кровообігу	4,3	4,6	4,2	3,6	4,0	7,0
Хвороби органів дихання	1077,6	1074,7	1067,1	1054,4	1059,0	-1,7
Хвороби органів травлення	54,0	56,4	56,0	54,9	54,2	-0,4
Х-би шкіри і підшкірної клітков.	59,1	59,1	61,3	60,7	64,8	9,6
Х-би кістково-м'язової системи	21,8	25,3	24,0	23,9	25,7	17,9
Х-би сечостатевої системи	27,2	29,1	29,0	27,9	28,4	4,4
Окремі стани перинатал. періоду	9,7	7,4	6,3	6,2	6,2	-36,1
Вроджені аномалії	4,8	4,7	4,6	4,4	4,6	-4,2
Травми та отруєння	26,6	28,2	29,6	28,6	28,5	7,1

Рисунок 1

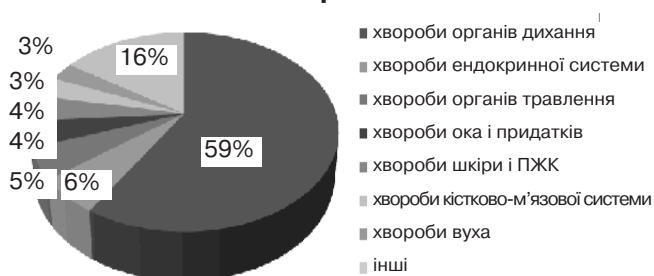
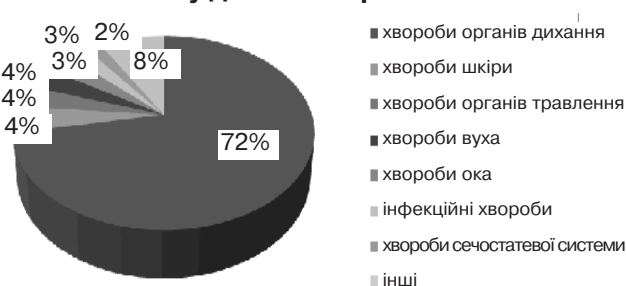
Структура поширеності захворювань у дітей 0-14 років

Рисунок 2

Структура захворюваності у дітей 0-14 років

сті та захворюваності серед дітей та підлітків значно переважали хвороби органів дихання. Натомість у підлітків частіше, ніж у дітей 0-14 р. реєструвалися хвороби ендокринної та кістково-м'язової систем, що, можливо, зумовлене анатомо-фізіологічними особливостями та перебудовою організму у пубертатному віці.

При порівняльній оцінці показників стану здоров'я дітей та підлітків 0-17 років Львівської області та загалом по Україні [2] за 2009-2013 роки встановлено, що поширеність захворювань в області була нижчою, ніж по Україні, натомість захворюваність в області за 2012-2013 роки виявилася вищою (1409,9 порівняно з 1385,0 у 2013 р.; 1395,9 порівняно з 1380,5 у 2012 р.). Встановлено, що динаміка загальної поширеності та захворюваності дітей 0-14 років в області залишилася відносно сталою (табл. 1 і 2). Проте зросли поширеність на 26% і захворюваність на 25% новоутворень, хвороб нервової системи – на 24% та на 29% відповідно. Водночас спостерігалася позитивна динаміка деяких груп захворювань: знизилася поширеність і захворюваність окремих станів перинатального періоду на 36%, захворюваність на хвороби крові та кровотворних органів – на 26%, хвороб ендокринної системи – на 17,5% (табл. 2).

Суттєве погіршення показників здоров'я протягом 5 років спостерігалось серед підлітків. У них виявлено зростання загальної поширеності захворювань на 18% та захворюваності на 13% (табл. 3 і 4). Крім того, у підлітків спостерігалось значне зростання поширеності практично усіх груп захворювань, а саме: розладів психіки і поведінки (на 52%), новоутворень (на 42%), вроджених аномалій (на 35%), інфекційних і

Таблиця 3

Динаміка захворювань у підлітків 15-17 років (на 1000)

Класи і окремі групи захворювань	Роки					%
	2009	2010	2011	2012	2013	
Загалом	1572,1	1656,1	1704,3	1766,4	1836,3	16,8
Інфекційні та паразитарні хвороби	26,1	26,5	32,3	34,3	34,9	33,7
Новоутворення	11,5	12,9	12,8	14,7	16,3	41,7
Х-би крові, кровотворних орг.	19,6	22,3	22,3	22,9	23,8	21,4
Хвороби ендокринної системи	187,7	199,8	205,2	206,0	219,8	17,1
Розлади психіки і поведінки	18,5	20,0	22,7	26,4	28,2	52,4
Хвороби нервової системи	52,6	58,5	59,6	63,6	67,7	28,7
Х-би ока та придатк. апарату	95,2	104,1	113,9	115,4	114,1	19,9
Х-би вуха та сосков. відростка	38,3	40,5	39,8	47,4	48,7	27,2
Хвороби системи кровообігу	29,7	31,7	33,4	35,7	38,3	29,0
Хвороби органів дихання	663,8	676,6	690,8	709,7	729,8	9,9
Хвороби органів травлення	111,9	114,6	115,6	120,9	127,5	13,9
Х-би шкіри і підшкірної клітковини	69,0	72,1	81,5	81,9	89,2	29,3
Х-би кістково-м'язової системи	122,5	134,4	133,1	138,3	145,3	18,6
Х-би сечостатевої системи	73,3	86,9	82,4	91,7	91,9	25,4
Ускладнення вагітності, пологів	3,3	3,1	2,5	2,5	2,5	-24,2
Вроджені аномалії	12,6	14,0	15,3	16,0	17,0	34,9
Травми та отруєння	36,5	38,2	40,8	39,0	41,4	13,4

Таблиця 4

Динаміка захворюваності у підлітків 15-17 років (на 1000)

Класи і окремі групи захворювань	Роки					%
	2009	2010	2011	2012	2013	
Загалом	1004,8	1058,0	1074,3	1101,4	1136,5	13,1
Інфекційні та паразитарні хвор.	22,3	24,6	30,2	30,6	32,5	45,7
Новоутворення	6,2	7,1	6,7	7,1	8,6	27,6
Х-би крові, кровотворних орг.	8,7	8,8	7,3	7,4	7,8	-10,3
Хвороби ендокринної системи	35,7	35,9	30,1	29,2	31,8	-10,9
Розлади психіки і поведінки	3,1	3,4	2,9	2,9	3,4	9,7
Хвороби нервової системи	18,0	20,9	21,4	20,5	19,1	6,1
Х-би ока та придатк. апарату	39,9	45,5	48,7	48,0	44,8	12,3
Х-би вуха та сосков. відростка	32,6	34,9	34,3	41,9	43,2	32,5
Хвороби системи кровообігу	8,7	11,0	10,9	10,6	11,3	29,9
Хвороби органів дихання	606,5	613,7	621,3	641,1	658,3	8,5
Хвороби органів травлення	45,2	46,3	46,9	49,9	49,3	9,1
Х-би шкіри і підшкірної клітковини	60,6	64,2	72,4	70,4	79,2	30,7
Х-би кістково-м'язової системи	39,9	51,2	51,2	50,1	54,2	35,8
Х-би сечостатевої системи	37,9	48,9	46,3	51,1	50,0	31,9
Ускладнення вагітності, пологів	2,9	2,8	2,2	2,2	2,0	-31,0
Вроджені аномалії	1,8	2,2	2,6	1,8	1,6	-11,1
Травми та отруєння	34,7	36,4	38,9	36,6	39,2	13,0

паразитарних хвороб (на 33%), хвороб шкіри і підшкірної клітковини, систем кровообігу та нервової (на 29%), хвороб вуха та соскового відростка (на 27%), хвороб сечостатевої системи (на 25%), хвороб крові і кровотворних органів (на 21%) та інших груп захворювань (на 10-20%) (табл. 3). Також у підлітків виявлено зростання захворюваності більшої частини груп захворювань: інфекційних і паразитарних хвороб (на 46%), хвороб кістково-м'язової системи (на 36%), вуха та соскового відростка (на 33%), сечостатевої системи (на 32%), шкіри і підшкірної клітковини (на 31%), системи кровообігу (на 30%), новоутворень (на 29%). Водночас у підлітків спостерігалось незначне зниження захворюваності хвороб крові та кровотворних органів (на 10%), ендокринної системи (на 11%) (табл. 4). Таким чином, виявлено суттєве зростання поширеності та захворюваності новоутворень у дітей та підлітків, хвороб нервової системи у дітей 0-14 років. Натомість у підлітків спостерігалось зростання практично усіх груп захворювань, особливо збільшилася поширеність розладів психіки і поведінки. Отримані результати свідчать про погіршення стану здоров'я дітей, особливо підлітків Львівської області протягом останніх років.

Висновки

1. Проведений аналіз показав, що провідне місце у структурі захворюваності та поширеності серед дітей та підлітків Львівської області посідають хвороби органів дихання.

2. Загальна захворюваність дітей та підлітків 0-17 років у Львівській області за 2012-2013 роки виявилася вищою, ніж по Україні загалом.

3. Встановлено зростання поширеності та захворюваності

Рисунок 3

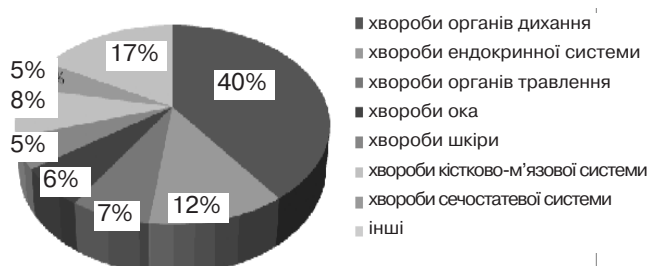
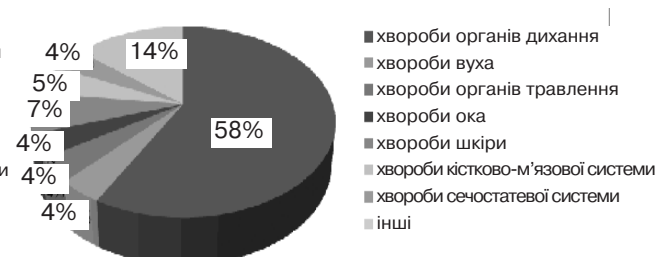
Структура поширеності захворювань у підлітків 15-17 років

Рисунок 4

Структура захворюваності у підлітків 15-17 років

на новоутворення і серед дітей 0-14 р., і серед підлітків 15-17 років.

4. Виявлено значне погіршення стану здоров'я підлітків 15-17 років протягом останніх 5 років за рахунок зростання практично усіх груп захворювань, особливо розладів психіки і поведінки.

5. Постійний моніторинг показників здоров'я дітей та підлітків необхідний для виявлення особливостей стану здоров'я та проведення своєчасних заходів зі збереження та зміцнення їхнього здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук А.Ю. Характеристика соціально-демографічної ситуації та соціально значущих захворювань в Україні / А.Ю. Ковальчук // Український медичний часопис. – 2014. – № 1 (99). – С. 29-33.

2. Дудіна О.О. Ситуаційний аналіз стану здоров'я дитячого населення / О.О. Дудіна, А.В. Терещенко // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2014. – № 2 (60). – С. 49-57.

3. Аналіз та тенденції захворюваності дитячого населення України / Р.О. Мойсеєнко, Я.І. Соколовська, Т.К. Кульчицька та ін. // Современная педиатрия. – 2010. – № 3 (31). – С. 13-17.

4. Корицький Г.І. Частота і структура захворюваності у дітей у Тернопільській області та шляхи її зниження / Г.І. Корицький // Ліки України. – 2012. – № 3-4 (1). – С. 4-7.

5. Медведовська Н.В. Заходи профілактичного спрямування щодо зниження захворюваності та поширеності хвороб / Н.В. Медведовська, Н.О. Кульчицька // Україна. Здоров'я нації. – 2008. – № 1 (5). – С. 58-61.

REFERENCES

1. Kovalchuk A. Yu. Ukrainskyi medychnyi chasopys. 2014 ; 1 (99) : 29-33 (in Ukrainian).

2. Dudina O. O., Tereshchenko A. V. Visnyk sotsialnoi hihiieny ta orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. 2014 ; 2 (60) : 49-57 (in Ukrainian).

3. Moiseienko R. O., Sokolovska Ya. I., Kulchytska T. K., Bukhanovska T. M. Sovremennaiia pediatriia. 2010 ; 3 (31) : 13-17 (in Ukrainian).

4. Korytskyi H. I. Liky Ukrainy. 2012 ; 3-4 (1) : 4-7 (in Ukrainian).

5. Medvedovska N. V., Kulchytska N. O. Ukraina. Zdorovia natsii. 2008 ; 1 (5) : 58-61 (in Ukrainian).

THE INCIDENCE OF WORKERS OF THE MINING INDUSTRY ON THE RESULTS OF PERIODIC MEDICAL EXAMINATIONS

Orehova O.V.

ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПЕРІОДИЧНИХ МЕДИЧНИХ ОГЛЯДІВ

ОРЕХОВА О.В.

Український науково-дослідний інститут промислової медицини

УДК 613.62+662+669+614.1

Ключові слова: гірничо-металургійний комплекс, періодичні медичні огляди, первинна захворюваність.

Забезпечення здоров'я працюючого населення – найважливіша функція держави, основа соціальної політики, яка на практиці реалізується шляхом створення безпечних умов праці та здорових умов побуту.

Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні поки ще не спроможна забезпечити безпечні умови праці та підвищення продуктивності праці [1-3].

Загальновідомий несприятливий вплив шкідливих виробничих чинників металургійного виробництва на здоров'я працівників. Виробничі шкідливості призводять до розвитку не лише професійних захворювань, але й впливають на перебіг загальних захворювань [1-4].

ЗАБОЛЕВАЕМОСТЬ РАБОТНИКОВ ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ПЕРИОДИЧЕСКИХ МЕДИЦИНСКИХ ОСМОТРОВ

Орехова О.В.

Цель. Изучить уровень и структуру общих заболеваний, впервые выявляемых у работников горно-металлургического комплекса.

Материалы и методы исследования. Первичная диагностика общих заболеваний изучалась при анализе заключительных актов периодических медицинских осмотров.

Результаты. Комплекс неблагоприятных производственных факторов у работников горно-металлургического комплекса приводит к значительному напряжению сердечно-сосудистой, нервно-мышечной и нервной систем. Систематическое напряжение основных систем организма приводит к истощению компенсаторно-приспособительных механизмов, что является основой роста уровня впервые выявленной общей патологии и повышения производственно обусловленной заболеваемости. Изучение первичной заболеваемости по результатам периодических медицинских осмотров показало, что длительное воздействие комплекса основных неблагоприятных факторов производственной среды различной интенсивности влияет на увеличение в 2,5-2,9 раза первичной заболеваемости по сравнению с контрольной группой.

Первое место в структуре впервые выявленных общих заболеваний занимают болезни системы кровообращения. У работников, занятых подземной добычей железной руды, значительное место занимают и хронические болезни нижних дыхательных путей, что напрямую зависит от условий их труда. У работников, занятых открытой добычей железной руды, преобладают соматотрофные вегетативные дисфункции и вегетосенсорные полинейропатии верхних конечностей, что также обусловлено особенностями условий их труда. Первичная заболеваемость работников металлургического производства достоверно ниже, чем у работников, занятых подземной и открытой добычей железной руды.

Ключевые слова: горно-металлургический комплекс, периодические медицинские осмотры, первичная заболеваемость.

© Орехова О.В. СТАТТЯ, 2016.